

همایش روز جهانی کوهستان: تأثیرات منفی تغییرات اقلیمی بر بومسازگان‌های

کوهستانی

مناطق جدید به دوردست‌ها روانه گردید و همچنین بااهمیت پیدا کردن آب به‌عنوان منبع اصلی حیات انسان‌ها برای تصاحب سرچشمه آب‌ها به کوهپایه‌ها روانه شد و با کشت و زرع در آن محل‌ها، کوهستان‌ها اهمیت پیدا کردند با توسعه زندگی ماشینی و آلوده شدن هوای شهرها پی به اهمیت تغییر آب‌وهوا در این مناطق برد و با پیشرفت دانش محیط‌زیست اهمیت و جایگاه ویژه کوهستان و تأثیر آن بر زندگی روزمره انسان‌ها چه آن‌هایی که در کوهپایه‌ها و چه آن‌هایی که کیلومترها از کوه دورترند آشکار گردید. امروزه بر همگان مشخص گردیده که دشت‌ها از تمام جهات به‌ویژه برای ادامه حیات کاملاً به کوه‌ها وابسته‌اند، سرسبزی و خرمی دشت‌ها و یا خشک شدن دشت‌ها به کوه‌ها بستگی دارد به‌طوری‌که با کم شدن بارندگی برف در کوه‌ها، بی‌آبی دشت‌ها را نابود می‌کند.

متأسفانه با توجه به وجود رشته‌کوه‌ها و کوهستان‌های گسترده در سطح کشورمان و همچنین وجود مناطق حفاظتی کوهستانی هنوز شناخت کافی از این اکوسیستم‌ها در میان جامعه دانشجویی و دانش‌آموزی و جوامع محلی وجود ندارد. با توجه به اینکه لازمه حفاظت از اکوسیستم‌های مختلف شناخت فواید و اهمیت آن اکوسیستم‌ها می‌باشد، نیاز است تا فعالیت‌های آموزشی و فرهنگ‌سازی میان دانشجویان، دانش‌آموزان و جوامع محلی جهت پی

مهم‌ترین ویژگی اکوسیستم کوهستان وجود ارتباط پیچیده و گره‌خورده بین تمام عوامل تشکیل‌دهنده آن می‌باشد. این تأثیرپذیری عوامل از هم دیگر به‌قدری زیاد است که کوچک‌ترین تغییر در وضعیت یکی از عوامل آن، بر سایرین اثر گذاشته و کل سیستم را تحت تأثیر قرار داده و اکوسیستم را به هم می‌زنند. ولی آنچه که همگان باید بدانند این است که دخل و تصرف ناآگاهانه در هر یک از آن‌ها و به هم زدن هر کدام از این اکوسیستم‌ها باعث به هم ریختن سیر طبیعی کره زمین شده و به زندگی تعداد بی‌شماری از میکرو ارگانیسم‌های موجود و میلیون‌ها جانداران قابل‌رؤیت و همچنین به زندگی خود انسان‌ها لطمات جبران‌ناپذیری خواهد زد.

قبلاً چنین می‌پنداشتند کوه‌ها به خاطر دور از دسترس بودن از مناطق بی‌ارزش و غیر لازم می‌باشد و به همان جهت کوهنوردان موقع مراجعت از برنامه کوهنوردی، برای این‌که شهر را آلوده نکنند زباله‌های خود را در مناطق کوهستانی رها می‌کرده و سپس راهی منازل خود می‌شدند، نخاله‌های ساختمانی را به دره‌ها سرازیر می‌کردند و چون جمعیت جوامع انسانی محدود بود، انسان در کنار چشمه‌ها، رودها، دریاچه‌ها، جنگل‌ها و مناطق خوش آب‌وهوا سکنی می‌گزید و کاری با مناطق دور از دسترس نداشت ولی با پیشرفت بشر و توسعه جوامع انسانی که منجر به ازدیاد جمعیت شد، رفته‌رفته انسان به دنبال یافتن

جهانی کوهستان درباره توانمندی سمن‌ها در حفاظت از مناطق کوهستانی در ایران صحبت کردند و از دانشجویان خواستند که به این بدنه عظیم مشارکت مردمی پیوسته و همگام باهم در راستای حفاظت از محیط‌زیست ایران قدم بردارند.

انجمن علمی دانشجویی محیط‌زیست دانشگاه تهران در نظر دارد جهت جلب توجه عموم برای حفاظت از گونه درخطر انقراض سمندر لرستانی یا سمندر کوهستانی لرستان، این گونه را به‌عنوان نماد روز جهانی کوهستان سال ۲۰۱۶ در ایران معرفی نمود. صید سمندر کوهستانی لرستان به‌عنوان حیوان خانگی مهم‌ترین تهدید آن است و سبب می‌شود سالانه، در ایام نوروز تعداد زیادی سمندر از زیستگاه طبیعی خود خارج شود. اکثر سمندرهای که صیدشده سرنوشتی جز مرگ ندارند. اکثر افرادی که این‌گونه را در ایام عید خریداری می‌کنند اطلاعی از ارزش حفاظتی و زیستی گونه نداشته و در صورت آگاه شدن و علم به این‌که خرید این سمندر برای سفره هفت‌سین می‌تواند سبب انقراض کامل آن شود، از خرید آن خودداری خواهند نمود. امید است بااطلاع رسانی به هم‌وطنان عزیز، آن‌ها را از وضعیت بحرانی این‌گونه آگاه نماییم.

بردن به اهمیت حفاظت از این اکوسیستم ارزشمند داده شود. تا بتوانیم به بهترین نحو از این اکوسیستم‌های ارزشمند برای آیندگان حفاظت و حراست نماییم.

در این مراسم که در روز جهانی کوهستان ۲۱ آذرماه (۱۱ دسامبر ۲۰۱۶) با حضور سخنرانان، اساتید، دانشجویان و کارشناسان حوزه محیط‌زیست و منابع طبیعی به همت انجمن علمی دانشجویی محیط‌زیست دانشگاه تهران برگزار شد، مهندس حامد فرضی (مدیرکل اداره منابع طبیعی و آبخیزداری استان البرز) به مناسبت روز جهانی کوهستان در مورد طرح ملی جنگلانه و احیای پوشش گیاهی در مناطق کوهستانی به سخنرانی پرداختند. همچنین دکتر علیرضا مساح بوانی (مشاور طرح بین‌المللی زاگرس مرکزی و مدیر بخش آسیب‌پذیری و سازگاری با تغییر اقلیم در سازمان محیط‌زیست) به مناسبت روز جهانی کوهستان درباره تغییرات اقلیمی در کوهستان‌ها پرداخته و ارزش و اهمیت این زیستگاه مهم را در ایران و جهان تبیین نمودند. درنهایت مهندس رضا ابراهیم (دانشجوی فداکار محیط‌زیست و دبیر منطقه ۷ باشگاه دانشجویان حامی محیط‌زیست) به مناسبت روز

درج خبر همایش انجمن علمی دانشجویی محیط‌زیست به مناسبت روز جهانی کوهستان در سایت سازمان خواربار و کشاورزی (فائو) ملل متحد

اداره امور فرهنگی
پردیس کشاورزی و منابع طبیعی

انجمن علمی دانشجویی
محیط زیست

دفتر نمایندگی سازمان خواربار و
کشاورزی ملل متحد (فائو) در ایران

اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری
استان البرز

اداره کل حفاظت محیط زیست
استان البرز

اداره کل میراث فرهنگی و
گردشگری استان البرز

انجمن علمی دانشجویی محیط زیست دانشگاه تهران برگزار می نماید

همایش روز جهانی کوهستان

نشستی با محوریت اکوسیستم های کوهستانی در ایران

سخنرانان

۱- دکتر مساح بوانی (مشاور طرح بین المللی زاگرس مرکزی و مدیر بخش آسیب پذیری و سازگاری با تغییر اقلیم، طرح ملی تغییر آب و هوا در سازمان محیط زیست)

❖ اثرات تغییرات اقلیمی بر کوهستان زاگرس مرکزی

۲- مهندس حامد فرضی (مدیر کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان البرز)

❖ طرح ملی جنگلانه و اشیای پوشش گیاهی مناطق کوهستانی

زمان:
یکشنبه ۲۱ آذر ماه ۱۳۹۵ ساعت ۹ الی ۱۲

مکان:
کرج، پردیس کشاورزی و منابع طبیعی دانشگاه تهران، سالن خاکشناسی، تالار شهید جهادی

شرکت برای عموم آزاد است

روز یکشنبه 11 دسامبر (21 آذر) برگزار می‌شود:

بزرگداشت روز جهانی کوهستان در پردیس کرج دانشگاه تهران

انجمن علمی دانشجویی محیط زیست دانشگاه تهران با برگزاری همایش و نمایشگاهی 11 دسامبر (یکشنبه 21 آذر) روز جهانی کوهستان را گرامی می‌دارد.

تاریخ: ۲۰ آذر ۱۳۹۵ - ۰۹:۳۳

کد خبر: ۳۷۹۵۱

انجمن علمی دانشجویی محیط زیست دانشگاه تهران با برگزاری همایش و نمایشگاهی 11 دسامبر (یکشنبه 21 آذر) روز جهانی کوهستان را گرامی می‌دارد.

انوشه کفایش، دبیر انجمن علمی دانشجویی محیط زیست دانشگاه تهران در گفت و گو با خبرنگار ایانا از برگزاری همایش بزرگداشت روز جهانی کوهستان در دانشگاه تهران خبر داد و گفت: "روز جهانی کوهستان یکی از مناسبت‌های بین‌المللی زیست محیطی و تذکری برای ارزش و تاثیر کوهستان بر زندگی جوانج و محیط زیست سرزمین‌ها است. سازمان‌ها و نهادهای مرتبط در سراسر جهان، پانزده دسامبر هر سال، برنامه‌های متعددی به همین مناسبت برگزار می‌کنند، اهمیت این روز ما را بر آن داشت تا یک برنامه دانشجویی در دانشگاه به همین مناسبت ترتیب دهیم."

وی ادامه داد: "با توجه به رشته‌هایی که در پردیس کرج دانشگاه تهران ارائه می‌شود، دانشجویان این پردیس متدیران آینده کشاورزی، منابع طبیعی و محیط زیست این کشور هستند لذا برگزاری چنین همایش‌هایی کمک می‌کند این

شرکت در ششمین نشست سالانه تشکل‌های مردم‌نهاد محیط‌زیست و منابع طبیعی

دکتر گرشاسبی با موضوع " ظرفیت‌های اجتماعی در منابع طبیعی کشور و لزوم توجه تشکل‌ها به بعد اجتماعی منابع طبیعی "

دکتر نوری نشاط با موضوع " روش‌های جلب مشارکت مردم محلی "

همچنین از ۳۵ تجربه موفق در زمینه محیط‌زیست کشور در طی دو پنل به ارائه تجربیات خود در زمینه اجرای طرح‌های مذکور پرداخته و به بحث و تبادل نظر با یکدیگر پرداختند. انجمن علمی دانشجویی محیط‌زیست در اولین پنل به ارائه تجربه خود در زمینه گردشگری پایدار و مشارکت جوامع محلی پرداخته و به سؤالات مطرح‌شده از طرف شرکت‌کنندگان و داوران پنل پاسخ گفتند.

لازم به ذکر است که پنل‌های گفته شده با موضوع‌های زیر تشکیل داده شده بودند:

پنل اول: روش‌های جلب مشارکت و مدیریت مشارکتی

پنل دوم: تأثیر ظرفیت‌سازی برای حفظ تالاب‌ها، منابع طبیعی و گونه‌های زیستی و جانوری

بیانیه پایانی ششمین نشست شبکه سازمان‌های غیردولتی محیط‌زیست و منابع طبیعی کشور

ششمین نشست سالانه تشکل‌های مردم‌نهاد محیط‌زیست و منابع طبیعی کشور با بیش از ۱۰۰ تشکل برتر کشور در زمینه محیط‌زیست و منابع طبیعی با برگزاری مراسم افتتاحیه در محل سالن همایش‌های استانداری همدان با مسئولان عالی رتبه استانی و کشوری و همچنین نماینده‌های تشکل‌های مردم‌نهاد محیط‌زیست و منابع طبیعی شروع به کار نمود. انجمن علمی دانشجویی محیط‌زیست دانشگاه تهران به سبب فعالیت‌های ارزنده خود در زمینه حفاظت از محیط‌زیست و همچنین جهت انتقال تجربه موفق خود در زمینه گردشگری پایدار و مشارکت جوامع محلی به‌عنوان مهمان ویژه به این مراسم دعوت گردیده بود. پس از مراسم افتتاحیه و برگزاری نشست با معرفی نماینده‌های شرکت‌کننده در این نشست برنامه آغاز شد و در طول سه روز برگزاری این نشست سخنرانی‌های زیر در جهت توان‌افزایی و ظرفیت‌سازی در زمینه محیط‌زیست و منابع طبیعی کشور برگزار شد:

دکتر مشکینی با موضوع " روش‌شناسی و فعالیت تشکل‌ها در قالب تیم‌های گروهی "

مهندس دارایی با موضوع " تجربیات موفق اجرای SGP در ایران

برای برون‌رفت از این وضعیت بحرانی راهی جز پیگیری مستمر و تلاش بی‌وقفه برای ارتقای سطح مطالبه‌گری همگانی، به‌ویژه در تشکلهای حوزه محیط‌زیست و منابع طبیعی کشور وجود ندارد.

بنابراین ضرورت دارد همه دغدغه‌مندان عرصه محیط‌زیست و منابع طبیعی کشور، برای توان‌افزایی، ظرفیت‌سازی و هدفمند ساختن تشکلهای این حوزه اقدام نمایند. بدیهی است ایجاد ساختارهای مناسب، تقویت و برنامه‌ریزی هوشمندانه، همگرایی و همراهی با گروه‌های تأثیرگذار اجتماعی، تعامل با نمایندگان شوراها و مجلس شورای اسلامی، همراه با مشارکت کارشناسان، مدیران و دست‌اندرکاران مسئول، می‌تواند از فشار خارج از توان سرزمین بکاهد و مسیر توسعه کشور را به سوی پایداری سوق دهد.

امید است حفاظت از محیط‌زیست و صیانت از منابع طبیعی در مجموعه قوانین و مقررات، به‌ویژه قانون برنامه ششم توسعه و برنامه‌های مدیریت اجرایی کشور مورد توجه و پیگیری واقعی قرار گیرد."

نشست دبیران و نمایندگان شبکه‌های استانی سازمان‌های غیردولتی محیط‌زیست و منابع طبیعی کشور در همدان روز جمعه یکم بهمن ماه پایان یافت.

بیانیه پایانی این نشست به شرح زیر صادر شد.

□ تخریب‌ها و آسیب‌های جدی، همواره محیط‌زیست و منابع طبیعی کشورمان را تهدید می‌کند. هجوم ریزگردها و آلاینده‌ها، نفس هوا را تنگ کرده و حبابه زیست‌محیطی رودخانه‌ها و تالاب‌ها نادیده گرفته می‌شود. رودخانه‌ها از جریان بازمی‌مانند و تالاب‌ها خشک می‌شوند. مراتع و جنگل‌ها تغییر کاربری می‌دهند و کوه‌خواری، زمین‌خواری و معدن‌کاوی‌های گسترده، چهره زمین را مخدوش می‌کند.

باوجود تلاش روزافزون کنشگران عرصه محیط‌زیست و منابع طبیعی کشور، همچنان آب، خاک هوا، پوشش گیاهی و حیات زیست‌مندان زیر ماشین تخریب توسعه ناپایدار در حال نابودی است.

انتشار اخبار علمی در مورد وضعیت نگران کننده محیط‌زیست کشور توسط اعضای انجمن در سایت‌های خبری زیست‌بوم و ایلنا

است تفاوت بسیار دارد. جنگل‌های هیرکانی از بازمانده‌های طبیعی جنگل‌های خزان کننده در جهان می‌باشند. این جنگل‌ها به صورت نواری باریک و طولانی از پوشش گیاهی جنوب دریای خزر و شمال رشته‌کوه‌های البرز را در مساحتی بالغ بر ۱,۸۴ میلیون هکتار پوشانده است. جنگل‌های خزری به‌عنوان قدیمی‌ترین جنگل‌ها شناخته شده و مادر جنگل‌های اروپایی می‌باشند. این منطقه به‌عنوان پوشش گیاهی منحصر به فرد اروپایی-سیبریایی برای ایران توصیف می‌شود.

جنگل‌های هیرکانی به لحاظ تنوع بیولوژیکی غنی و به دلیل ایزوله شدن جغرافیایی و داشتن فون و فلور با ارزش بالا شناخته شده هستند. با این حال این جنگل‌ها از اکوسیستم‌ها تهدید شده ایران می‌باشند. سطح گسترده‌ای از فعالیت‌هایی همچون توسعه شهرنشینی، قطع بیش از حد درختان، توسعه زمین‌های کشاورزی، چرای بیش از حد دام، فعالیت‌های توریستی و توسعه شبکه‌های جاده‌ای گسترده از جمله دلایل تهدید این اکوسیستم جنگلی می‌باشند، که مناطق دست‌نخورده و چشم‌اندازهای جنگلی را در این منطقه به خطر انداخته است. بر اساس برخی از تخمین‌ها، محدوده جنگل‌های خزری

اثر حاشیه‌عاملی تهدیدکننده برای تنوع زیستی پرندگان در جنگل‌های شمال کشور

زیست‌بوم/صیاد شیخی ئیلانلو : جنگل‌های شمال کشور که از جلگه ساحلی دریای خزر تا ارتفاع ۲۷۰۰۰ متری رشته‌کوه‌های البرز را پوشانیده است، از آستارا تا شرق گرگان انتشار دارد. این ناحیه جنگلی که به هیرکانین موسوم است و بر اثر روابط متقابل و پیچیده موجود بین آب و هوا، خاک و موجودات زنده طی هزاران سال و با پشت سر گذاشتن تغییرات پی‌درپی در اجتماعات گیاهان، جانوران و موجودات ذره‌بینی آن و عبور از مراحل متعدد توالی به شرایط پایدار امروزی رسیده است، بطوریکه وجود آثار ارزشمندی از گونه‌های آندمیک دوران سوم و دوره‌های بین یخچالی در این ناحیه مؤید این نظریه می‌باشد. در نتیجه این جنگل را نمی‌توان تنها به صورت مجموعه‌ای از درختان در نظر گرفت بلکه باید آن را به‌عنوان سیستم‌های پویای اکولوژیک و به بیان دیگر اکوسیستم‌هایی دانست که مجموعاً بیوم جنگل‌های برگ‌ریز را شامل می‌گردد.

جنگل‌های هیرکانی، گنجینه ارزشمند طبیعی

جنگل‌های هیرکانی با چشم‌اندازهای خشک و نیمه خشکی که تمام مرکز و جنوب ایران را در بر گرفته

چرا که حساسیت گونه‌های جانوری نسبت به اثر حاشیه‌ای و خطر انقراض به شدت وابسته به یکدیگرند. همچنین اثر حاشیه‌ای می‌تواند به صورت های مختلف غیر زیستی در درون جنگل دیده شود که موجب افزایش میزان نور، افزایش سرعت باد، نوسانات شدید دمایی و رطوبت شود.

در ایران طی دهه‌های اخیر از ۳,۶ میلیون هکتار به ۱,۸ میلیون هکتار رسیده است .

اثر حاشیه‌ای یکی از مهم‌ترین فاکتورهای اثرگذار بر تنوع زیستی در چشم‌اندازهای جنگلی می‌باشد که زیست‌شناسان حفاظت‌نگران این پدیده می‌باشند،

پایگاه خبری تحلیلی
زیست‌بوم

خصوصاً از نوع دستکاری شده بسیار حیاتی و ضروری است .

نتایج به دست آمده از تازه‌ترین مطالعه بر روی تأثیرات اثر حاشیه بر جامعه پرندگان در جنگل‌های شمال کشور که نتایج آن در مجله معروف *Forest ecology and management* چاپ رسیده است، نشان داد که این پدیده نقش منفی را بر تنوع

این امر می‌تواند توان بالقوه تأثیر ترکیب و ساختار پوشش گیاهی و به تبع آن جامعه پرندگان را تغییر دهد. پاک‌تراشی جنگل‌ها اغلب باعث ایجاد حاشیه و اثر حاشیه ایجاد شده موجب کاهش تراکم و تنوع پرندگان و سایر جانوران می‌شود. افزایش آگاهی و دانش درباره اثر حاشیه‌ای بر گونه‌های پرندگان برای مدیریت مؤثر و نتیجه‌بخش بوم‌سازگان‌های جنگلی

جنگلی می‌باشد. بنابراین نیاز است تا در برنامه‌های مدیریت جنگل و برداشت از جنگل توجه ویژه‌ای به بحث اثر حاشیه و همچنین وجود خشکه‌دارها در جنگل شود.

همچنین با توجه به تهدیدات بی‌رویه مختلف در جهت از بین رفتن این زیستگاه‌های ارزشمند در کشور نیاز است تا سازمان حفاظت محیط‌زیست برای حفظ بخش قابل‌توجهی از تنوع زیستی پرندگان و سایر موجودات مرتبط با چرخه زندگی این گروه از مهره‌داران مناطق حفاظت‌شده را در این مناطق مورد بازنگری قرار داده و در راستای بهبود مدیریت و عملکرد آن‌ها گام‌هایی برداشته شود.

در ایران ارزیابی مدونی از نحوه تأثیرپذیری تنوع زیستی کشور از تغییرات اقلیمی صورت نگرفته است.

در یک مطالعه که به‌وسیله Yousefi و همکاران در سال ۲۰۱۵ به چاپ رسیده نحوه اثرپذیری افعی‌های کوه‌زی ایران از تغییرات اقلیمی گذشته و آینده در ایران، ترکیه و ارمنستان مورد بررسی قرار گرفته است. افعی‌های کوه‌زی جنس *Montivipera* از جمله مارهای سمی ایران هستند که در مناطق مرتفع کوهستانی در رشته‌کوه البرز و زاگرس زیست می‌کنند. این مارها به‌شدت کمیاب و در معرض تخریب و از دست‌دهی زیستگاه قرار دارند.

زیستی پرندگان در جنگل‌های شمال کشور در برداشته است. به‌طوری‌که در این میان پرندگان آشیان حفره‌ای مانند دارکوب‌ها، کمرکولی، دارخزک و پرندگانی که وابستگی زیادی به مناطق داخلی جنگل به دلیل نیازهای بو شناختی خود دارند بیشترین آسیب را از اثر حاشیه متقبل شده‌اند. نتایج حاصل از این مطالعه همچنین رابطه مستقیم و قوی را بین شرایط زیستگاهی و حضور پرندگان با توجه به اندازه گیری‌های به‌دست‌آمده نشان داد.

در واقع شرایط زیستگاهی جنگلی با درختان قطور و بلند، بالا بودن تعداد خشکه‌دارها و پیچیدگی زیستگاهی بالا با رطوبت کافی فراهم‌کننده زیستگاهی غنی برای زیست اغلب گونه‌های پرندگان

پوشش زیست‌بوم‌های خشکی کشور به‌وسیله مناطق حفاظت‌شده

زیست‌بوم/مسعود یوسفی: تغییرات اقلیمی یکی از مهم‌ترین تهدیدات تنوع زیستی در قرن حاضر بشمار می‌رود، نتایج مطالعات انجام‌شده در زمینه ارزیابی اثرات تغییرات اقلیمی بر تنوع زیستی جهان نشان می‌دهد، ریسک انقراض گونه‌ها به دلیل گرمایش جهانی افزایش یافته است.

تغییرات اقلیمی برای گونه‌های ساکن در مناطق کوهستانی تهدید مهم‌تری محسوب می‌شود چراکه سبب محدود شدن زیستگاه آن خواهد شد. باوجود اهمیت غیر قابل‌انکار این عامل تهدید تنوع زیستی،

در این بازه زمانی ۲۱۰۰۰ ساله به دلیل طولانی بودن زمان و تغییرات کم در دمای هوا افعی‌های کوه زی توانستند خود را به شرایط اقلیمی در حال تغییر سازگار نمایند اما تحت تأثیر تغییرات اقلیمی آینده (تغییرات اقلیمی انسانی) به دلیل سرعت بالای تغییر دما و بازه زمانی کوتاه این مارها شانس کمتری برای سازگاری به شرایط اقلیم در حال تغییر خواهند داشت.

در حال حاضر تنها ده درصد از زیستگاه‌های مطلوب این گونه‌ها در شبکه مناطق حفاظت‌شده ایران، ترکیه و ارمنستان قرار دارد بنابراین توسعه مناطق حفاظت‌شده در زیستگاه‌های با مطلوبیت بالای برای این گروه از مارها می‌تواند یک گام مفید برای حفاظت از این گونه‌های ارزشمند و در حال انقراض شود.

عطف تاریخ حفاظت در ایران دانست که با همت سازمان محیط‌زیست و با تلاش‌های شبانه‌روزی کارشناسان و محیط بانان بسیاری این امر محقق گردیده است. به دلیل روند روزافزون تخریب زیستگاه‌های طبیعی مناطق حفاظت‌شده آخرین جانپناه بسیاری از گونه‌های حیات‌وحش تلقی می‌شوند و می‌توانند با مدیریت کارآمد نقش مؤثری در بقای طولانی‌مدت گونه‌ها داشته باشند.

الگوی پراکنش تنوع زیستی بسیار متنوع بوده و تحت تأثیر شرایط اقلیمی، زمین‌شناختی و تاریخ تکاملی زمین توزیع متفاوتی در سطح زمین دارد (Lomolino et al., 2010) یکی از نگرانی‌های

نتایج این مطالعه نشان داد که تغییرات اقلیمی آینده می‌تواند یک تهدید جدی برای بقای این مارها در آینده باشد.

در این مطالعه نحوه تغییر زیستگاه افعی‌های کوه زی جنس *Montivipera* از ۲۱۰۰۰ سال قبل (آخرین عصر یخبندان در زمین) تا سال ۲۰۷۰ مورد بررسی قرار گرفت، این بررسی‌ها نشان داد که زیستگاه افعی‌های کوه زی از ۲۱۰۰۰ سال قبل که دمای کره زمین رو به افزایش گذاشت دچار تغییر بوده و این مارهای در یک بازه زمانی ۲۱۰۰۰ ساله هم‌زمان با تغییر تدریجی دما به زیستگاه‌های مرتفع‌تر و با دمای کمتر جابجا می‌شده‌اند. با این جابجایی به مناطق مرتفع‌تر این گونه‌ها سعی نمودند که در محدوده شرایط اقلیمی مطلوب خود باقی بمانند.

پوشش زیست‌بوم‌های خشکی کشور به‌وسیله مناطق حفاظت‌شده

زیست‌بوم / مسعود یوسفی: یکی از چالش‌های متولیان مناطق حفاظت‌شده در دنیا بررسی میزان کارایی مناطق حفاظت‌شده در حفاظت از تنوع زیستی زمین است.

آیا شبکه حفاظتی موجود کارایی لازم را در حفاظت از تمامی گونه‌ها و زیستگاه‌ها را دارد؟

در حال حاضر گستره‌های وسیعی در کشور تحت پوشش مناطق حفاظت‌شده قرار دارند، احداث و مدیریت مناطق حفاظت‌شده را می‌توان یکی از نقاط

در مطالعه‌ای که توسط یوسفی و همکاران در سال ۱۳۹۵ در نشریه محیط‌زیست طبیعی دانشگاه تهران به چاپ رسیده میزان پوشش زیست‌بوم‌های خشکی کشور به وسیله مناطق حفاظت‌شده مورد ارزیابی قرار گرفته است .

نتایج این مطالعه نشان داد تفاوت‌های زیادی در میزان پوشش زیست‌بوم‌های کشور به وسیله مناطق حفاظت‌شده وجود دارد، زیست‌بوم بوت‌زارها و علفزارهای مناطق کوهستانی کمترین میزان پوشش به وسیله مناطق حفاظت‌شده را دارا می‌باشد، بنابراین این زیست‌بوم به‌عنوان یک بیوم با اولویت بالا برای توسعه آتی مناطق حفاظت‌شده پیشنهاد شده است .

همچنین در این مقاله پیشنهاد شده، پارک‌های ملی در زیست‌بوم‌های جنگل‌های پهن‌برگ و جنگل‌های مخلوط، بوت‌زارها و علفزارهای مناطق کوهستانی و بیابان‌ها و بوت‌زارهای مناطق خشک توسعه یابد چراکه در حال حاضر این زیست‌بوم‌ها به ترتیب کمترین میزان پوشش به وسیله پارک‌های ملی را دارا هستند .

متولیان حفاظت در سطوح جهانی این است که بتوانند از تمام تیپ‌های زیستگاهی موجود در جهان نمونه‌ای را برای نسل‌های آینده حفاظت نمایند.

طبقه‌بندی‌های صورت گرفته از بوم ناحیه‌های خشکی‌های زمین نشان می‌دهد که ۲۰۰ پروانس جغرافیایی در قالب ۱۴ زیست‌بوم عمده در سطح زمین وجود دارد (Olson et al., 2001) که در کشور ایران ۱۵ پروانس و شش زیست‌بوم وجود دارد. بر اساس Olson و همکاران (۲۰۱۱) شش زیست‌بوم عمده کشور به قرار زیر هستند:

علفزارهای معتدله، ساوانا و بوت‌زارها

علفزارهای مناطق سیلابی و ساوانا

بوت‌زارها و علفزارهای کوهستانی

بیابان‌ها و بوت‌زارهای مناطق خشک

جنگل‌های سوزنی‌برگ معتدله

جنگل‌های پهن‌برگ معتدله و جنگل‌های مخلوط.

راهکارهای مدیریت تلفیقی آفات، کنترل زیستی و کشاورزی ارگانیک برای مقابله با تأثیرات منفی کشاورزی بر تنوع گونه‌ای

خبرگزاری کشاورزی ایران (ایانا) - سمیرا وحیدی:

جهان معاصر تأثیر کشاورزی بر سایر موضوع‌های مرتبط با زندگی انسان و دیگر موجودات را بسیار مورد توجه قرار داده است. کشاورزی بر ذخایر آبی، آلودگی‌ها و حتی تنوع زیستی منطقه بسیار مؤثر است. صیادشخی نیلانلو دانشجوی دکترای محیط‌زیست دانشگاه تهران با همکاری مسعود یوسفی دانشجوی دکترای محیط‌زیست دانشگاه تهران و حمیدرضا رضایی گروه محیط‌زیست، دانشکده شیلات و محیط‌زیست، دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی گرگان با مطالعه موردی شهرستان نقده در مقاله‌ای با عنوان تأثیر زیستگاه‌های کشاورزی بر تنوع گونه‌ای پرندگان به بررسی تأثیر این فعالیت انسانی بر تنوع زیستی پرندگان پرداخته است. مقاله مذکور در دومین همایش ملی تنوع زیستی و تأثیر آن بر کشاورزی ارائه شده است.

نویسنده در چکیده این مقاله یادآوری می‌کند: "زیستگاه‌های زراعی جزو هفت زیستگاه مهم برای مناطق مهم پرندگان در خاورمیانه محسوب می‌شود که این زیستگاه بعد از تالاب‌ها بیش از سایر زیستگاه‌ها در خطر تهدید قرار دارند. این نوع

زیستگاه‌ها امروزه در خطر تهدید کشاورزی متمرکز قرار دارند و در صورت توسعه، باعث کاهش بسیاری از پرندگان استپی و دیگر حیات‌وحش این نوع زیستگاه خواهند شد."

او در مقدمه با اشاره به تأثیرات زیست‌محیطی کشاورزی می‌نویسد: "به‌علت آن که تولید، فرآوری و توزیع غذا محیط‌زیست را تغییر می‌دهد و همچنین به‌دلیل ابعاد این‌گونه فعالیت‌ها، آثار زیست‌محیطی کشاورزی غیرقابل‌اجتناب است. این آثار می‌تواند مثبت یا منفی باشد. مثلاً آفت‌زدهای جدید در کوتاه‌مدت در کشاورزی انقلابی برپا کردند، اما معلوم شد که تأثیر درازمدت آن‌ها فوق‌العاده نامطلوب بوده است."

شخی با تأکید بر اهمیت تنوع زیستی می‌نویسد: "بحث تنوع زیستی از موضوع‌های بسیار مهم فعلی دنیا در زمینه حفاظت از حیات‌وحش است که نقطه عطف آن تشکیل کنوانسیون تنوع زیستی در کنفرانس سران زمین در سال ۱۹۹۲ میلادی است... با این وجود روند کاهش و نابودی گونه‌ها همچنان ادامه دارد."

وی درباره تنوع زیستی پرندگان ایران می‌نویسد: "سرزمین ایران به علت وسعت، موقعیت جغرافیایی و وضعیت طبیعی از تنوع زیستگاهی بسیار زیادی برخوردار است. در حدود ۱۱،۵ درصد کشور را اراضی کشاورزی تشکیل می‌دهند که وسعتی بیش از مناطق حفاظت‌شده را دربر می‌گیرد. تنوع زیستگاهی

این زیستگاه‌های ثانویه تا زمانی که به دور از کشت و زرع متمرکز و ژرفی باقی‌مانده باشند قادرند حساس‌ترین پرندگان بارز زیستگاه‌های اولیه را در خود پناه داده و این پرندگان بقاء خود را حتی در این زیستگاه‌های تبدیل‌شده می‌توانند حفظ کنند، اما این نوع زیستگاه‌ها امروزه در خطر تهدید کشاورزی متمرکز قرار دارند و در صورت توسعه باعث کاهش بسیاری از پرندگان استپی و دیگر حیات‌وحش این نوع زیستگاه خواهند شد که توان سازگاری با سیستم‌های آبیاری و رژیم‌های زراعی متکی بر نهاده‌های کشاورزی (سموم، مکانیزاسیون، کود و آبیاری) را ندارند.

وی توسعه پایدار را راه‌حل این مشکل می‌داند: "از آنجا که امکان کنار گذاشتن زمین‌های زراعی وجود ندارد. شاید بهترین شیوه حفاظت پرندگان در این مناطق ترغیب کاربری‌های سنتی زمین با اتکاء بر انگیزه‌های اقتصادی است. چنانکه امتناع از کاربری‌های متمرکز (کشت صنعتی) توأم با پشتوانه مالی - حقوقی به‌وسیله دولت‌ها مورد ترغیب قرار گیرد می‌تواند کاربری‌های کشاورزی پایدار را در منطقه تضمین کند. مدیریت مزارع به‌صورت‌های مختلف که موزاییکی از زیستگاه‌ها را به‌وجود آورد می‌تواند پشتیبان گونه‌های مختلف نیز باشد."

کشاورزی و تأثیر آن بر پرندگان در شهرستان نقده وی با اشاره به منطقه مورد مطالعه می‌نویسد: "شهرستان نقده در دشت نقده و اشنویه قرار گرفته و کشاورزی یکی از منابع درآمدی و شغل نخست

سرزمین ایران از عوامل عمده تنوع گونه‌های پرندگان و کثرت مناطق IBA به شمار می‌رود."

نویسنده با اشاره به تنوع گونه‌ای پرندگان در خاورمیانه می‌گوید: در مجموع ۳۹۱ منطقه مهم پرندگان (IBA) در خاورمیانه شناسایی شده است. وسعت این مناطق به ۳۰۰ هزار کیلومترمربع یا پنج درصد کل خاورمیانه می‌رسد. درصد مناطق مهم پرندگان نسبت به وسعت هر یک از کشورها متغیر بوده و تفاوت‌های بین کشورها بسیار محسوس است. این مناطق با توجه به معیارهای گزینش IBA که در هفت نوع زیستگاه طبقه‌بندی شده‌اند، با دقت انتخاب شده‌اند."

ایشان انواع زیستگاه را چنین برمی‌شمارد: "۱- درخت‌زارها و جنگل‌ها ۲- بیشه‌زارها ۳- علف‌زارها ۴- اراضی کشاورزی ۵- بیابان‌ها ۶- تالاب‌ها ۷- زیستگاه‌های دریایی مناطق هفت‌گانه زیستگاهی هستند."

سپس درباره اهمیت زیستگاه‌های زراعی می‌نویسد: "بعد از تالاب‌ها، زیستگاه‌های نوع زراعی IBA بیش از همه در خطر تهدید قرار دارند. این نوع اراضی که از زمان‌های بسیار دور از تبدیل دشت‌ها و فلات - به وجود آمده‌اند قبلاً سیمایی متفاوت داشتند و بیشتر به‌صورت علف‌زارهای نیمه‌طبیعی مناطق خشک، استپ‌های بوت‌ه‌زاری یا ساوانا دیده می‌شدند. هر جا که امکان شرایط کشت دیم فراهم بود به این نوع زیستگاه‌ها تبدیل شده‌اند."

شیخی در نتیجه‌گیری بیان می‌نماید: "انسان با کشاورزی خود شرایط بوم‌شناختی جدید و اکوسیستم نوظهوری را به‌وجود می‌آورد که به اکوسیستم کشاورزی یا آگرواکوسیستم موسوم است."

وی در تفاوت اکوسیستم با آگرواکوسیستم می‌نویسد: "آگرواکوسیستم به پنج طریق با اکوسیستم طبیعی تفاوت می‌کند: نخست اینکه در کشاورزی توالی بوم‌شناختی قطع می‌شود، دوم اینکه مناطق بزرگ به زیر کشت گونه واحد می‌روند سوم، شیوه کاشت محصولات در آگرواکوسیستم است که به‌صورت منظم و تمیز کاشته می‌شوند. چهارم اینکه زنجیره غذایی در آگرواکوسیستم‌ها به‌شدت ساده می‌شود و درنهایت پنجمین تفاوت شخم زدن به هیچ‌یک از آشفته‌گی‌های خاک شباهت ندارد."

وی در مقایسه زمین‌های زراعی دیم و آبی می‌نویسد: "با توجه به نتایج حاصل از این تحقیق می‌توان به اصولی که در بالا ذکر شد پی برد. تنوع گونه‌ای در زمین‌های دیم بیش از باغ‌ها و زمین‌های آبی بود. با توجه به اینکه زمین‌های دیم و بعد از آن باغ‌ها کمتر دست‌خوش دستکاری و کاشت متعدد و گاهی چندین بار در سال نیستند توالی در آن‌ها روند به نسبت بیشتری را طی می‌کند و این باعث حضور گونه‌های بیشتری در این اراضی است."

تنوع کشت در زمین‌های دیم بیشتر از زمین‌هایی آبی است و با توجه به اینکه در زمین‌های دیم زمین‌ها به‌صورت متناوب کشت می‌شوند به‌عنوان

مردمان این شهرستان است. همچنین تنوع زمین‌های کشاورزی و محصولات کشت‌شده در این شهرستان قابل توجه است. در کشورمان به ارتباط میان تنوع زیستی و اراضی کشاورزی توجه بسیار کمی شده است و تاکنون مطالعه‌ای درباره ارتباط تنوع زیستی و زیستگاه‌های کشاورزی صورت نگرفته است."

شیخی گونه‌های شناسایی‌شده شهرستان نقده را چنین برمی‌شمارد: "از میان ۲۱ راسته پرندگان کشورمان ۱۱ راسته در این اراضی نماینده‌ای داشتند که در این بین راسته گنجشک‌سانان با ۳۷ گونه دارای بیشترین تنوع گونه‌ای بودند و همچنین خانواده سسک‌ها و توکاها هرکدام با پنج گونه بیشترین تنوع گونه‌ای را دارا بودند."

وی با مقایسه تنوع گونه‌ها در انواع زمین‌های زراعی بیان می‌کند: "از میان پرندگان شناسایی‌شده زمین‌های دیم با ۳۲ گونه (۴۱ درصد) بیشترین تنوع گونه‌ای را به خود اختصاص داد و باغ‌ها و زمین‌های آبی به ترتیب با ۲۹ (۳۷ درصد) و ۱۷ گونه (۲۲ درصد) دارای تنوع گونه‌ای کمتری بودند."

وی می‌افزاید: "راسته‌های شاهین‌سانان؛ ماکیان‌سانان، کبوترسانان؛ بادخورک‌سانان، کوکرسانان در اراضی دیم دارای بیشترین گونه، راسته‌های گنجشک‌سانان و دارکوب‌سانان در اراضی باغی دارای بیشترین گونه و راسته‌های سبزقباسانان، لک‌لک‌سانان و حواصیل‌سانان در اراضی آبی دارای بیشترین گونه بودند."

"استفاده از سموم و آفت‌کش‌های شیمیایی از دیگر عواملی است که به‌صورت مستقیم و غیرمستقیم باعث از بین رفتن تنوع زیستی جانوران به‌ویژه پرندگان در اراضی کشاورزی می‌شود که شدت استفاده این سموم و آفت‌کش‌ها و همچنین کودهای شیمیایی در زمین‌های آبی بسیار زیاد بوده و فرصت حضور میکروارگانیسم‌ها و موجودات زنده دیگر را در این اکوسیستم می‌گیرد و درنهایت باعث کاهش تنوع زیستی در این اکوسیستم می‌شود."

نتیجه‌گیری:

وی در پایان نتیجه‌گیری می‌کند: "تنوع گونه‌ای کم پرندگان در زمین‌های آبی نسبت به زمین‌های دیم و باغ‌های دارای دلایل متعددی است که برای حفظ هم‌زمان تنوع زیستی و اقتصاد کشاورزی باید اصلاحاتی در روش‌ها و ابزارهای کشاورزی صورت گیرد. باغ‌ها با توجه به اینکه جزر زمین‌های آبی هستند، اما به لحاظ اکوسیستمی دارای اکوسیستم متفاوتی با این نوع اراضی هستند که دستکاری آن‌ها کمتر توسط انسان صورت می‌گیرد و بیشتر گونه‌های موجود در آن نیز از پرندگان شاخه‌نشین هستند."

وی راهکار مقابله با تأثیرات منفی کشاورزی بر تنوع گونه‌ای را چنین توضیح می‌دهد: "مدیریت تلفیقی آفات، که یک رویکرد اکوسیستمی در مهار آفات است یک راهکار مناسب محسوب می‌شود. این شکل مدیریت به جوامع بوم‌شناسی و اکوسیستم‌ها توجه دارد و تأثیر یک‌گونه بر دیگران را به حساب می‌آورد. به‌طور مثال می‌داند که کاهش یک گونه ممکن است

موزاییک‌هایی که شبیه به اکوسیستم‌های طبیعی هستند و توالی در آن متوقف نشده حداقل برای رشد گیاهان یک‌ساله در جذب پرندگان و سایر ارگانیسم‌ها نقش مؤثری را دارا هستند.

وی در ادامه می‌آورد: "روش‌های کشت سنتی در زمین‌های دیم وجود دارد و ماشین‌آلات استفاده شده در این زمین‌ها به لحاظ اقتصادی زیاد مکانیزه نیستند و سیستم کشت در این نوع زراعت نظم خاصی را دارا نبوده و کمتر ساده شده هستند، اما در باغ‌ها و زمین‌های آبی ردیف‌کاری محصولات دارای نظم خاصی است که جهت کشت هرچه بیشتر محصول و همچنین سهولت آبیاری و برداشت راحت محصولات است. درحالی‌که باغ‌هایی که به‌صورت درختانی بالغ هستند آشفته‌گی خاصی ایجاد می‌کنند که جهت افزایش تنوع گونه‌ای در پرندگان مؤثر است."

تأثیر شیوه شخم بر تنوع زیستی: "در شخم زدن خاک عمق شخم‌زنی و تعداد دفعات شخم‌زنی در سال از عوامل مهم آشفته‌گی خاک است که در اراضی آبی به دلیل این‌که زمین در طی یک سال دو بار شخم زده می‌شود و عمق شخم نیز نسبت به اراضی دیم زیاد است، زمین را از حضور گیاهان و سایر موجودات که می‌توانند منبع تغذیه‌ای برای پرندگان باشند تهی می‌کند، همچنین باعث از بین رفتن پوشش گیاهی می‌شود که جانوران از آن به‌عنوان پناه استفاده می‌کنند."

وی استفاده از آفت‌کش‌های کشاورزی را دیگر عامل مؤثر بر تنوع زیستی می‌داند و توضیح می‌دهد:

آگروشیمیایی که کشاورزی صنعتی را به خود وابسته کرده است، رها ساخته و به بهبود کیفیت خاک و محصولات کشاورزی کمک کند."

وی فواید این نوع کشاورزی را برمی‌شمارد: "تولید غذا باکیفیت بالا و در حد کافی. همگامی با طبیعت، به جای سلطه‌گری و چیرگی بر آن، تقویت چرخه‌های زیستی در سیستم‌های زراعی، شامل تقویت میکروارگانیسم‌ها، پوشش جانوری و پوشش گیاهی، خاک و افزایش تنوع گیاهی و جانوری، حفظ تنوع ژنتیکی سیستم کشاورزی و محیط اطراف، شامل حفاظت از گیاهان و زیستگاه‌های طبیعی، در نظر گرفتن اثرات گسترده‌تر اجتماعی و اکولوژیکی سیستم زراعی از جمله فواید کشاورزی ارگانیک هستند."/>

به افزایش گونه‌ای دیگر و حتی کاهش یک گونه سوم بینجامد. کنترل زیستی نیز یکی از اجزای مدیریت تلفیقی است. این کار عبارت از مجموعه‌ای از روش‌های کنترل با استفاده از هم‌کنشی‌های بوم‌شناسی طبیعی از جمله روابط صیادی - انگلی و رقابت است. در این روش از وارد کردن عمدی رقبا، بیماری‌ها و سایر انگل‌های آفت استفاده می‌شود. مدیریت تلفیقی از رها شدن مواد سمی در محیط‌زیست می‌کاهد و تولید اقتصادی محصول را نیز ممکن می‌کند. استفاده هرچه بیشتر این روش - برای حفظ محیط‌زیست و اکوسیستم مؤثر است."

نویسنده راهکار دوم مقابله را کشاورزی ارگانیک می‌داند و توضیح می‌دهد: "کشاورزی ارگانیک سعی دارد با بهره‌گیری از یافته‌های علوم زیستی به صورت تکنیک‌های پیشرفته خود را از قید ترکیبات

برگزاری نشست علمی دانشجویی محیط‌زیست با دانشجویان کارشناسی ورودی ۹۵ جهت آشنایی با فعالیت‌های انجمن و پتانسیل‌های فعالیت در این نهاد دانشجویی

همکاری با کانون محیط‌زیست دانشگاه تهران و کانون دانش‌آموختگان محیط‌زیست در برگزاری نشست " موانع و راهکارهای اشتغال دانش‌آموختگان محیط‌زیست "

کانون محیط‌زیست دانشگاه تهران با همکاری کانون اشتغال
دانش‌آموختگان محیط‌زیست برگزار می‌نماید:

نشست تخصصی بررسی موانع و راهکارهای اشتغال دانش‌آموختگان محیط‌زیست

زمان: ۱۱ بهمن، ساعت ۱۲ الی ۱۶
(پذیرش ۱۱:۴۵ الی ۱۲)

مکان: خیابان انقلاب، خیابان ۱۶ آذر، باشگاه دانشجویان دانشگاه تهران

با حضور کارشناسان، صاحب‌نظران و کارآفرینان

<p>محمد درویش مدیر دفتر مشارکت‌های مردمی سازمان حفاظت محیط‌زیست</p>		<p>معماری ساخت‌ها ٪۲۶</p>	<p>هنر ٪۲۷</p>
<p>اصغر محمدی فاضل رئیس انستیتو علوم و فناوری‌های محیط‌زیست اکو</p>		<p>فیزیک ٪۲۳</p>	<p>حفاظت محیط‌زیست ٪۴۹</p>
<p>رضا مکنون نایب رئیس کمیته ملی توسعه پایدار کشور</p>		<p>علوم زیستی ٪۲۳</p>	<p>علوم رایانه ٪۴۰</p>
<p>ساناز صنایع گلدوز رئیس انجمن ارزیابی محیط‌زیست ایران</p>		<p>کشاورزی ٪۲۲</p>	<p>دبیرستانی ٪۱۹</p>

<p>سهیل ملازاده بنیانگذار پلتفرم یادپرس</p>	<p>مرتضی ریاضی نژاد مدیر توسعه شرکت دانش بنیان پاک پتروزیست خاوران</p>	<p>نسیم یادگار مدیر عامل مؤسسه غیر انتفاعی افق بخش سوم</p>	<p>رعنا نوروزی مدیر توانمندسازی و مشارکت‌های سناد محیط‌زیست و توسعه پایدار شهرداری تهران</p>
--	---	---	---

ورود برای عموم آزاد و رایگان است

 env.center.ut@gmail.com
 ۰۹۱۲۷۳۸۱۲۳۱

همکاری در تهیه پوستر مشترک گروه‌های حامی محیط‌زیست و انتشار آن به مناسبت روز جهانی تالابها

گرفه انجمن علمی دانشجویی محیط‌زیست در حاشیه همایش ملی چالش‌ها و راهکارهای آموزشی و پژوهشی منابع طبیعی و محیط‌زیست ایران در هزاره سوم

زیست سپهر

Biosphere